

droški K 11.— sakupljenih. Gđjica Zrin-
ska Martinović, Veli Lohinj K 5.— u
spomen petgodišnjice smrti premilo maj-
ke. G. Tomislav Štromar, učitelj u Ši-
lima (Pokupsko) K 26.— sakupljenih
kod veleč. g. Nikole Vukčevića. Prinosi
su za našu Družbu i linojenja. Napri-
jed za Družbu sv. Ćirila i Metoda za
Istru u ovim teškim danima!

Teška željeznička nesreća u
Mltrov-cl. Pišu iz Vinkovaca: U petak,
dne 5. ožujka dogodila se na mitrovač-
kom kolodvoru teška nesreća uslijed
sraza vlakova. Koliko se je moglo usta-
noviti, postradalo je životom 9 putnika,
a 18 zadobila je što teže što lakše ozle-
de. Među poginulima nalazi se i su-
vlasnik vinkovačkoga paromlina Jakob
Engel, koji se je nalazio na poslovnom
putovanju. Kako se doznaje, nastala je
nesreća uslijed neoproznosti službujućeg
čimovnika.

U 9 sati u vozer nalazio se je u
kolodvoru osobni vlak za Rumu, no ni-
je još bio spreman za odlazak, nego je
još ranžirao. U to je najavljen teretni
vlak iz Rume, pa je službujući činovnik,
mислеći, da će ranžiranje biti gotovo za
vremena, pustio, da udje teretni voz.
Ovaj potonji ušao je propisnom brzinom
od 40 kilometara u kolodvor i kako se
je nalazio na istim tračnicama sa spo-
menutim već osobnim vlakom, nije se
sukob više mogao spriječiti. Sudar je
bio strašan. Tri parostroja potpuno su
smrvljena, ispuštena uslijed eksplozije

stavljaju, ako je u adresi navedeno i
mjesto gdje se nalazi.

Posiljke u kojima se šalju razne
potrebitine, kao odjela, rublje itd.,
smiju biti samo 5 klgr. težke. Takove
posiljke mogu se slati zarobljenicima
u Rusiju, Francezku i Englezku, te
interniranima u Rusiju i Englezku.
U posiljku se ne smije metnuti nika-
kav list niti dopisnica. Posiljke mor-
aju obzirom na dugi put biti dobro
i čvrsto omatane (spakovane). Adre-
sa se piše isto kao i kod listova.

Tovarni list za svaku posiljku
mora se izpostaviti u za posiljke ko-
je idu u Francezku ili Englezku ima-
du se izpostaviti i dvie deklaracije
o sadržini.

Brzjavi ratnim zarobljenicima
mogu se slati u Rusiju, Srbiju i Crnu
Goru, a interniranima za sada samo
u Francezku.

Brzjavi se mogu odašiljati
francezkom ili njemačkom jeziku. U
adresi mora uvijek biti oznaka «Pri-
sonnier de guerre» ili za internirano-
ga «Interne Civil». Isto tako mora
biti napisano podpuno ime odašilja-
ča. Brzjavi u Francezku moraju im-
ati u adresi i «Telegraphes Berne»
ili pako «Prisonnier de guerre» ili
«Interne Civil» prema tomu dali se
šalje zarobljenku ili interniranome.
Za svaku rieč plaća se u Rusiju 33
filira u Srbiju 18. u Crnu Goru 22
u Francezku 25.

(Zujeve), gniste, bošesti jetarah, siabinu od materice, običnu groznicu, turobnost,
(hipohondriju) te je dobro čistilo za pokvarenu krv. Uzima se dvije do četiri žličice
na dan prema dobi i naravi, te se može piti u svako doba godine.
Cijena bočici 60 novčića. Tko uzme 6 bočica najednput, dobiva ih po 55
a 12 po 50 novč.

Pazite na štetna patvorenja
Pravi dobiva se samo u LJEKARNI PRODAMA na Corsu br. 4. 3
FARMACIA ARCIPIUCALE GIOV. PRODAM CORSO No. 4.

kod tržnice 25

Dnevna odprema poštom.

Hrvatska Poljodjelska Banka

Podružnica Rieka

Ugao Via della Torre i Via del Porto.

NASLOV ZA BRZOJAVE: Poljodjelska Rieka. - Telefon 811. UREDOVNI SATOVI: 8-12, prije podne i od 3-5 poslije podne

Centrala: ZAGREB. - Ipostave: BRIBIR i HRELJIN.

Matica od 250 Hrvatskih seljačkih zadruga za 37 000 članova, koji jamče za vjersiju zadurge sa imetkom od preko 110 milijuna kruna.

Prima uložke na knjižice i plaća na nje

n a j p o l j o d j e l s k i k a m a t n j a k .

Najmanji uložak 1 kruna. Ulagati se može: putem c. k. austrijske i kr. ugarske poštanske štedionice. Na zahtjev šalju se besplatno uplatnice poštanskih štedionica. Prima uložke i na tekući račun (conto corrente), te najbolje ih ukamaćuje. Obavlja sve druge ban- kovne i mjenjačne poslove kao eskomptira mjenice, kupuje čekove i devize, dolare i druge strane valute itd. 2

PODLISTAK.

Hermann Bahr: Novac.

Već kao dijete ne mogli da tr-
pim novca. Ona bijahu još veliki, teški,
debeli, izlizani, stari komadi po četiri
krajcare, nazvani patakuni, ptaših se,
da ih se dotaknem, jer bijahu tako ma-
sni, g-dilo mi se ko pred odurnim ba-
lavim životinjama, kornjačama ili crvima
i uvijek otroh opet prste od priljavštine
pun uza a i mržnje. Ismijavaše me, pa se
sam trudih protiv osjećaja, sam sebi re-
koh, da bijaše zlo; sad jedva znam,
kako dijete pra o osjećaje.

Tada odma kasnije spoznah, kod
prvih pogleda u čovječji život, da su
djela ili radnje učinjene za novac, ne-
vrjedne, pa da se onečov eći, tko nešto
čini za no-ac. Ipak se tad i još dugo
dadoh nagovarati, da bi se moralo pro-
naći djela ili radje, koje bih mogao
činiti radi njih ili radi sebe, pa koja bi
mi mogla sasvim tim uzgredice donesti
novca. Dugo je trajalo dok ne pozri-

ih i ovu samoprevaru, pa vidjeh, da
ima novac i neku natrag djelujuću silu:
on ustrcava svoj otrov daleko natrag u
prošlost, pa i čistim srcem naumljana,
radi njih samih izvrš na djela i radnje
se obećaste, kad se makar kao no, do-
taknu novca.

Ovo čini našu dobu tako strašnom:
tko peče kruh, pravo govori, bolesne li-
jeći, ratnik, umjetnik, svak, pa što neko
bio i činio, nijedan ne misli na to, što
je on i što čini, nego on misli na no-
vac, koji mu ono doneše; pekar ne mi-
slil kruh, sudac ne pravo, liječnik ne
bolesnika i ne rat i ne umjetnost i ne
ostalo, njima svima nije da to čine, što
čine, nego sve, što čine, čine tek za
novac, pa što uvijek čine, svi misle s
time uvijek samo novac. No kruh, što
se peče s takvim nestrpljivim rukama
za novac, odiše, da se ne peče kruh,
nego novac, pa tako postane kruh no-
vcom i prija po novcu. I naš cijeli svi-
jet odiše, da se natjerava samo s no-
vcom i cijeli naš svijet prija svukud po
novcu.

Pekar je barem iskren: on priznaje,
da kod pečenja ne misli kruh, nego no-
vac, da se peče novac, ne kruh. Go-
je sa sucem i liječnikom: oni ne će da
priznaju, da i oni misle samo novac,
da su prava i bolesnik. tek sredstva k
cilju, k novcu. No kad ne bi bili sjur-
tu više zato plaćeni, za pravo, koje go-
voro, za bolesnika, kojega liječe, koliko
bi od svih još ostalo sucima i liječni-
cima? Da bi imali dovoljno novca, a da
ne moraju prije govoriti pravo i liječiti
bolesnike, koliki bi još ama samo je-
dan dan nastavili da govore pravo i li-
ječe bolesnike? Pa i ovi prouzrokuju
danas s time novac, svjedno da bi
smjeli o sebi reći, da ne gorore pravo
i ne liječe bolesnike radi novca, pa i
ako njihovo djelovanje ne cilja na no-
vac, postizava ipak novac, njihovo dje-
lovanje ne izlazi iz novca, ali i njihovo
djelovanje dodje na polje za novac; ma
što netko započeo i kakogod se kod
toga držao, ništa se danas ne čini nego
novac, ništa ne nastane nego novac.
Razmjerno je danas još n jčići novčar,

koji radi neposredno sa samim novcem;
on barem sebi ni drugima ništa ne
umislja.

U mojoj mladosti bijaše mi nevo-
ljivo da budem plaćen. Željah da imam
toliko novca, da bih mogao badava ra-
diti; tad bih bio radio s veseljem i
obećah sudbini, da bih dvaput toliko
radio, kad mi više ne bi bilo nužno ra-
diti za novac. Naravno je osjećaj nepo-
kvarena čovjeka, da hoće po svojoj sili
postizavati, po svojoj potrebi primati,
ali ne zato da postizava, da hoće po-
stizavati da prima, ne radi primanja
Misao, da će biti za neko djelo ili rad-
nju nenagrađen, ogorči mu svako djelo
i svaku radnju; misao da će biti time
plaćen, ogorči mu što prima. Stoga se
i kućaju ljudi uvijek o tom varati i pri-
kriti se: sudac ne utjera svoje plate od
tata, kojeg je odsudio, ratnik ne pre-
daje mrtvoga neprijatelja, da ga pro-
mijeni u novac, oni se ne plaćaju po
komadu, oni se pogođe radije na cijelo,
njihovo se djelovanje paušalira, e da
manje osjete, da se u naše doba doga-

dja sve samo za novac. Ne ćemo ba-
rom, da opazimo, toliko nam je srama
ipak još ostalo. Voljeo bih da tjeramo
otvoreno i državni kancelir morao bi da
ide sam poslije svake diplomatske po-
bjede, župnik odma isa propovjedi,
pjesnik čim se spusti zavjesa, sakup-
ljati s mošnjom, da ne bi ostala dvojba,
zašto se danas pobjeđuje, propovijeda
i pjesnikuje.

Svako djelo, svaka radnja, ma od
koga, ma od kakve vrsti, do aša se da-
nas na tržište i svrši u novcu. Ništa
ne ostane otoga nego brojka. I ta
brojka oznaćuje vrijednost djela, rad-
nje, pa od koga, ma kakve vrsti bila.
Ne vrijedi činioc, ne vrijedi djelo, samo
što od toga postane novac, vrijedi. Sav
čovječji život sastoji na koncu samo još
iz redova brojki. Što pomaže, ako se
netko još čičkom voljom zavjetuje, da
ne će ništa učiniti za novac? Što on
čini pretvara mu se ipak u ruci opet
u novac i ne ost-ne od toga konaćno
ništa nego novac. Nemaš li novca, m-
raš da služiš za plaću, pa ne možeš

biti svoj, ne možeš da činiš svoje djelo;
imaš li novca, ima on tebe, jer novac
ipak još ostalo. Voljeo bih da tjeramo
spodara, uzme ti opet troje djelo, pa
opet nijesi svoj. Kakogod se mi okre-
tamo, ne možemo izmaći, novac nas
guši.

Što opažam u povijesti čovječanst-
va, mogu tek da razumijem, ako uz-
mem, da su znaci neke nove čovječje vr-
sti, Ako se radi da se oru podigne, sve
ima tek smisla. Inače je kaos, ako se
ne odn-šam na ovu čovječju vrstu, na
unutrašnji zakon čovječanstva, koji u-
vijek u njem djeluje, ali koji bijaše pr-
vi put izrećen u propovjedi na gori.
Na sav kaos, sav otpor proti zakonu,
sva sila što teži proti formi čovječanst-
va, sav avet, sva tmina u klupko je
smotana u novcu. Novac je Antihrist,
pa dok ne rastrgamo prokletstvo novca,
ne možemo postati ljudima i sve naše
čeznuće očajje ludilo. To mi je pridomio
moj život, drugima može da naraste
druga istina, moja ostaje: Odlući se i
biraj, novac ili Boga! Preveo: A. B.